

ASIA Rikosasian ratkaiseminen käräjäoikeudessa virheellisessä kokoonpanossa

KANTELU

A on oikeuskanslerinvirastoon 21.5.2014 saapuneessa kantelussa sekä 14.8.2014, 15.8.2014, 28.10.2014 ja 22.6.2015 saapuneissa lisäkirjoituksissa arvostellut käräjäoikeuden käräjätuomari B:n ja kihlakunnansyyttäjä C:n menettelyä asian R 14/200 käsittelyssä. A on muun ohella arvostellut sitä, että rikosasian kohta 2, joka on koskenut oikeudenkäytössä kuultavan uhkaamista, on ratkaistu yhden tuomarin kokoonpanossa, vaikka rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on kolme vuotta vankeutta.

A on lisäksi arvostellut asiamiehenään toimineen julkisen oikeusavustajan, asianajaja D:n ja vastaajien asiamiehen, asianajaja E:n menettelyä. Tältä osin A:lle on vastattu 14.10.2014 (OKV/1658/1/2014).

SELVITYS

Asiassa on hankittu käräjäoikeuden käräjätuomari B:n selvitys ja laamanni F:n lausunto. Asiakirjaselvityksenä on hankittu käräjäoikeuden 10.4.2014 antama tuomio numero 14/115007 (R 14/200) ja hovioikeuden 18.6.2015 antama tuomio numero 15/127233 (R 14/1606).

Jäljennökset käräjäoikeuden selvityksestä ja lausunnosta lähetetään A:lle tiedoksi tämän päätöksen liitteinä.

RATKAISU

Kantelun rajaus

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n 1 momentin mukaan oikeuskansleri tutkii kantelun, jos on aihetta epäillä oikeuskanslerin valvontavaltaan kuuluvan henkilön, viranomaisen tai muun yhteisön menetelleen lainvastaisesti tai jättäneen velvollisuutensa täyttämättä taikka jos oikeuskansleri muusta syystä katsoo siihen olevan aihetta.

Lain 4 §:n 2 momentin mukaan oikeuskansleri ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.

Minulla ei ole A:n kantelun ja asiassa hankitun selvityksen perusteella aihetta epäillä käräjätuomari B:n virheellistä menettelyä muutoin kuin käräjäoikeuden kokoonpanon osalta. Minulla ei ole myöskään aihetta epäillä kihlakunnansyyttäjä C:n menetelleen sillä tavoin virheellisesti, että se antaisi minulle aihetta ryhtyä asiaa tältä osin tutkimaan.

Arviointi

Käräjäoikeus on antamassaan selvityksessä ja lausunnossa todennut, että asian R 14/200 kohta 2 on ratkaistu virheellisessä kokoonpanossa. Käräjäoikeus on selittänyt tämänkaltaisten virheiden tapahtumista muun ohella suurilla juttumäärillä ja kiireellä, jolloin tuomarin tarkkaavaisuus voi ajoittain herpaantua. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa vastaajille on vaadittu sakkorangaistusta, eikä mikään muukaan seikka ole viitannut useampijäsenisen kokoonpanon tarpeeseen. Käräjäoikeus on pyrkinyt varmistamaan kokoonpanojen laillisuuden sopimalla syyttäjien kanssa, että he syyteharkintaa tehdessään kiinnittävät huomiota jutun vaatimaan kokoonpanoon ja ilmoittavat tästä käräjäoikeudelle asian vireillepanon yhteydessä. Vastuu asian käsittelemisestä laillisessa kokoonpanossa on kuitenkin aina sillä tuomarilla, jolle juttu on jaettu.

Kantelun kohteena olevasta asiasta on valitettu hovioikeuteen, jolle on ilmoitettu asian käsitelyssä tapahtuneesta virheestä. Näin ollen virhe on korjattavissa, joskin se aiheuttaa viivästystä asian käsittelyssä.

Oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan käräjäoikeus on rikosasiassa päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja, jos mistään syytteessä tarkoitetusta yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin vankeutta enintään kaksi vuotta tai jos syytteessä tarkoitettu yksittäinen rikos on 1) virkamiehen väkivaltainen vastustaminen, 2) törkeä varkaus, 3) törkeä kavallus, 4) törkeä moottorikulkuneuvon käyttövarkaus, 5) törkeä kätkemisrikos, 6) törkeä vahingonteko, 7) törkeä petos, 8) törkeä maksuvälinepetos tai 9) 1–8 kohdassa mainitun rikoksen rangaistava yritys.

Rikoslain 15 luvun 9 §:n 2 momentin mukaan oikeudenkäytössä kuultavan uhkaamisesta on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Oikeudenkäytössä kuultavan uhkaamisesta on säädetty ankarampi rangaistus kuin enintään kahden vuoden vankeusrangaistus eikä kyse ole oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 6 §:n kohdissa 1-8 tarkoitetuista rikoksista tai näiden yrityksistä. Näin ollen on selvää, ettei asian R 14/200 kohtaa 2 ole saanut käsitellä yhden tuomarin kokoonpanossa. Tämän on myös käräjäoikeus selvityksessään ja lausunnossaan todennut.

Tuomioistuimen kokoonpanon laillisuus on ehdoton prosessinedellytys. Virhe kohdistuu tuomiovallan käytön ydinalueelle ja on siten menettelyllisenä virheenä vakava, vaikkakin se on tässä tapauksessa korjattavissa, kun hovioikeus on 18.6.2015 antamallaan tuomiolla palauttanut asian käräjäoikeuteen uudelleen käsiteltäväksi.

Toimenpiteet

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 6 §:n mukaan, jos virkamies, julkisyhteisön työntekijä tai muu henkilö julkista tehtävää hoitaessaan on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, oikeuskansleri voi antaa asianomaiselle huomautuksen vastaisen varalle, mikäli hän ei harkitse olevan aihetta syytteen nostamiseen. Annan lainkohdassa tarkoitettun huomautuksen käräjätuomari B:lle lainvastaisesta menettelystä.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiini.

Apulaisoikeuskansleri

Risto Hiekkataipale

Esittelijä

Pia Tulkki-Ansinn

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi